

Đọc kỹ văn bản sau và thực hiện các yêu cầu phía dưới.

ĐÁ TRỎ BÔNG

Khờ, thằng nhỏ gánh nước đi đặng trước tôi, đang bốc khói. Bảng mắt thương cũng thấy một làn hơi mỏng bả là gọn quanh nó, nhất là từ đôi ống quần ướt sũng. Nước trong thùng ở hai đầu quang gánh dù không sánh ra chút nào, nhưng cứ nghĩ lên đến đỉnh núi chắc chỉ còn lưng lửng, vì nước bốc hơi. Minh thì có hơn gì, tôi nghĩ, cũng sắp bốc cháy tới nơi rồi.

Nặng hết một chảo mặt nấu sôi, và những con người bé nhỏ ngụp lặn trong ấy chín như. Thình thoảng Khờ dừng lại để chờ tôi lúc này hồng hộc thở, bước từng bậc đá bảng đôi chân không biết của ai. Dù nó đã lên xuống núi mười bảy lần trong ngày, gánh nước uổng cho chục ngoài hộ dân sống trên ấy. Hồi Khờ sắp tới nơi chưa, nó kêu xiu nữa. Chữ "xiu" không làm tôi mừng, vì biết mình còn trèo nhiều dốc đá mới chạm chân đỉnh núi trọc trơn không cây cối.

"Đám đá này mới một trỏ bông", Khờ nói.

Năm Khờ chín tuổi, mẹ dắt nó lên ngọn núi Trời này, bảo ngồi đó đợi đá trỏ bông mẹ lên đón. Rồi bà mẹ trẻ xuống núi, biệt dạng. Chị chủ quán nước ngay bên sườn núi vẫn còn nhớ gương mặt cô gái đó, "trẻ măng, đem con đi bỏ mà mặt tinh bơ, trũng giôm với mấy thằng kiếm củi". Chắc là sớm làm mẹ đơn thân, không mang vác nổi thằng nhỏ khờ cầm dật dẩu ngồi đó. Chắc là ngủ quên trên cỏ rồi để Khờ, như những bà mẹ Việt cổ xưa vẫn cần bầu nhờ uổng nước trong gáo dừa, ướm chân vào dậu chân lạ, nằm ngủ trên tảng đá.

Thằng nhỏ từng có cái tên tử tế, nhưng người xóm núi quên mất rồi. Nói cho cùng, làm gì có tên nào hợp với nó, bảng tên Khờ. Trong thân xác thằng con trai sắp ba mươi, là một trí khôn của trẻ con năm tuổi. Thời gian không làm mai một cái niềm tin rằng đá có thể trỏ bông, mẹ đón Khờ về.

Sống nhờ chén cơm của cư dân triền núi, nhưng Khờ chưa bao giờ khiến họ tiếc vì đã nuôi dưỡng mình. Nhờ chị thằng nhỏ cũng làm, và nặng nhọc cỡ nào chẳng một câu than vãn. Mưa nó đi cọ rửa những bậc đá đóng rêu, che giúp mái nhà ai đó, công bà Chín Sầu Đầu đi hốt thuốc nam, đón thằng Đen kẹt ở trường trong giông gió. Hạn qua nó kiếm củi phơi khô chắt dầy miếu hoang, cả xóm xài mát mùa không hết. Mùa khô nào họ cũng uổng nước mưa một tay Khờ gánh, từ ngôi chùa gần chân núi Xanh.

Suốt ba chục năm, chỉ một lần Khờ rời núi chừng tuần lễ. Nó bị sét đánh. Cái dầu trọc của núi mà nó đang chặn giữ, không hiểu sao hay bị sét xuống thăm, đến cây cối không mọc nổi. Bữa đó giông khô, Khờ lom khom gom mớ thuốc nam chùa gửi phơi, thì bị sét quật lăn ra, tóc cháy xém. Câu đầu tiên nó nói khi tỉnh dậy, "đá trỏ bông chưa?".

Tới ông trời còn không búng thằng Khờ ra khỏi mớ đá đó, người núi Xanh nói. Đùng lúc Khờ lại thêm một lượt gánh nữa ngang qua chỗ quán nước tôi ngồi cùng mấy bà trong xóm, nghe răng cười. Ở Khờ không có vẻ gì bơ vơ, dù đang một mình bơi giữa đá và nắng. Ngay khi nó bị che khuất bởi một cửa gát trên đường mòn, cũng để lại cảm giác âm áp, chắc nịch. Khờ giải thích, nhất là nhân vật ấy mang trong mình một câu chuyện mùi lòng.

Hỏi mẹ Khờ có từng quay lại không, người núi Xanh nói biết đâu, giờ nhiều du khách lên đây, mặt mũi ai cũng dáo dác như ai, nhớ sao nổi người phụ nữ mấy chục năm về trước. Thằng nhỏ hay bị du khách ghé, họ xưng mẹ nè con, mau về với mẹ. "Mẹ tui nói chừng đá trỏ bông

mới lên đón, giờ có trở xiêu nào đâu”, Khờ từ chối, chắc nịch. Chỉ một lời dối đầu σ, nhưng với bộ não ngờ nghệch của Khờ, đã thành một thứ dây trời bền dai, buộc nó mãi trên đỉnh núi.

Mẹ Khờ có ở đây, chắc gì lay chuyển được nó, đá chưa nỡ bồng nào.

Dân núi Xanh có lần hỏi tiếc, khi xúm nhau thuyết phục Khờ, rằng đám đá đó đâu thể trở bồng được, sét đánh quá chừng mà, nhìn thì biết, lối cò còn không mọc nổi. Khờ nói luôn, vậy mấy cục đá hông bị trời đánh thể nào cũng có bồng. Từ bữa đó nó leo trèo khắp núi. Lo bồng đá đang trở ở hang hốc nào đó, nơi nó chưa mò tới. Còn cả xóm thì phấp phỏng sợ nó trượt chân.

Mình mà nói núi này đá dục khó ra bồng, Khờ sẽ hỏi, vậy núi nào mới có? Tôi hình dung vậy, khi ngó thẳng nhỏ vừa gánh xong đôi nước cuối cùng trong ngày, đổ vào cái khạp da bò đặt ngay dinh trọc. Nước ấy dành cho du khách uống đỡ khát. Dù họ chỉ dùng rửa mặt, rửa chân, hắt vào người nhau lấy đó làm vui.

Nắng vẫn xéo xắt, chưa chịu nguội. Tôi quay lại đứng cái chân núi mà vài tiếng đồng hồ trước mình đứng ngán ngảm vì nắng và hồ Xanh cạn đáy. Nghĩ chắc cũng không cần trèo lên chi, quá biết trên đó có những thứ gì, lại miếu cậu miếu cô, lại những quán xá du theo vách đá, lại bày bán mấy thứ thần dược từ cỏ cây meo mọc chớ đâu.

Nhưng Khờ xuất hiện, với đôi thùng nước treo đầu gánh, rù khơi khơi, lên núi chơi, bồng đá nay mai sẽ trở.

(Theo *Hành lý hư vô*, Nguyễn Ngọc Tư, Nxb Trẻ, 2019, Tr.5-9)

Câu 1 (8.0 điểm)

Nhân vật thằng Khờ trong câu chuyện gợi cho anh/chị suy nghĩ gì về giá trị của niềm tin trong cuộc sống?

Câu 2 (12.0 điểm)

Nhà văn Nga Litmatov từng khẳng định: *Nhà văn phải biết khơi lên ở con người niềm trác ẩn [...]; cái khát vọng khôi phục và bảo vệ những cái tốt đẹp.*

Từ văn bản đã cho và những trải nghiệm văn học của bản thân, anh/chị hãy làm sáng tỏ nhận định trên.

- HẾT -